

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 2 ja 3 luvun muuttamisesta (HE 195/2024 vp)

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuuleminen 11.12.2024

Erityisasiantuntija Hanna Tervahauta

Ehdotetut muutokset

- Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia (1224/2004) yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvauksia koskevan sääntelyn osalta.
- Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja täydentävään talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi niiden yhteydessä.
- Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2025.

Ehdotetut muutokset, *jatkuu*

- Naistentautien ja synnytysten erikoislääkärien (gynekologien) vastaanottokäyntien korvaustaksa korotettaisiin erikoistaksaluokkaan
 - Gynekologien korvaustaksa nousisi 30 eurosta arviolta noin 70 euroon
- Fysioterapiakäynneistä saisi ns. suoravastaanotosta korvauksen
 - Korvauksen saisi ilman lääkärin lähetettä enintään neljästä käynnistä vuodessa
- Suuhygienistikäynteihin lisättäisiin korvattavuus ns. suoravastaanotosta
 - Korvauksen saisi ilman hammaslääkärin lähetettä enintään kahdesta käynnistä vuodessa
 - Suuhygienistin tekemä suun ja hampaiden terveystarkastus korvattaisiin kuitenkin vain kerran joka toinen kalenterivuosi
- Esityksen yhteydessä hammashoidon ja mielenterveyspalvelujen korvaustaksojen korottamiseen suunnattaisiin lisärahoitusta
- Kela arvioi kohdentamista ja korvaustaksojen euromäärät korvaustaksoja vahvistaessaan

Esityksen tavoitteet

- Parantaa sellaisten palvelujen saatavuutta, joiden saatavuus hyvinvointialueilla on heikompaa
- Parantaa Kela-korvausten vaikuttavuutta
- Ennaltaehkäisevään ja varhaiseen hoitoon panostamista tukevilla muutoksilla pyritään vähentämään julkisen terveydenhuollon kuormitusta
- Edistää eri ammattiryhmien välistä tarkoituksenmukaista työnjakoa ja hyödyntää eri ammattiryhmien osaamista nykyistä paremmin
- Lisätä valinnanvapautta
- Kehittää Kela-korvausjärjestelmää osana terveydenhuollon palvelujärjestelmän kokonaisuutta

Esityksen vaikutusarvioinnista

- Yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvausten taksojen perusteista ja enimmäismääristä säädetään valtioneuvoston asetuksessa, ja korvaustaksojen perusteiden ja enimmäismäärien perusteella Kela vahvistaa luettelon korvattavista tutkimus- ja hoitotoimenpiteistä sekä niiden korvaustaksoista. Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ei siten määritellä korvaustaksojen tasoa.
 - Esityksen valmistelun aikana on pyritty arvioimaan ennakolta Kelan taksaluettelon tulevia muutoksia.
- Uudistukselle on varattu lisärahoitusta vuosille 2025–2027. Ehdotetut lainmuutokset olisivat voimassa vuoden 2027 jälkeenkin, mutta Kelan tulisi arvioida käytettävissä olevien varojen puitteissa korvattavien tutkimus- ja hoitotoimenpiteiden korvaustaksat.
 - Käytännössä tämä merkitsisi korvaustaksojen alentamista vuoden 2027 jälkeen, jollei korvauksiin osoiteta lisärahoitusta myös myöhemmille vuosille.

Vaikutukset julkiseen talouteen

- Esitetyt uudistukset lisäävät julkisia menoja yhteensä vuonna 2025 noin 33,5 miljoonaa euroa,
 - josta valtion rahoitusosuus on noin 17,2 miljoonaa euroa
- Vuosina 2026 ja 2027 julkisten menojen arvioidaan kasvavan noin 41 miljoonaa euroa vuodessa,
 - josta valtion rahoitusosuus on noin 21 miljoonaa euroa vuodessa

Vaikutukset kotitalouksiin

- Muutosten vaikutukset kunkin henkilön kotitalouden kustannuksiin riippuisivat siitä, mitä palvelua hän tarvitsee ja mitä hän valitsee hankkivansa yksityiseltä sektorilta.
- Asiakkaan maksettavaksi jäävät edelleen omavastuuosuus sekä palveluntuottajan perimät palvelu- ja muut vastaavat maksut
 - Kela-korvattavia palveluja käyttävissä pienituloisissa kotitalouksissa korvauksen merkitys käytettävissä oleviin tuloihin on suurempi kuin suurituloisissa, mutta toisaalta pienituloiset ovat käyttäneet yksityisiä terveyspalveluita vähemmän kuin keski- ja suurituloiset.
- Korvattavuuden laajentuessa fysioterapian ja suuhygienistivastaanottojen osalta kotitalouksien kustannukset madaltuisivat kyseisiin palveluihin tehtyjen matkojen osalta, sillä jatkossa näihin terveydenhuollon palveluihin tehtävistä matkoista kotitalouksien maksettavaksi koituisi vain omavastuuosuus.
- Yksityisiä Kela-korvattavia terveydenhuollon palveluja hyödyntäville ei aiheutuisi niin paljon taloudellisia muutoksia, jos muutosten myötä taikka muusta syystä asiakkaalta perittävät kustannukset nousisivat.

Vaikutukset yrityksiin

- Kela-korvausten muutosten oletetaan lisäävän yksityisen terveydenhuollon palveluiden käyttöä. → Yksityisten palveluntuottajien näkökulmasta myönteinen vaikutus.
- Olemassa riski siitä, että palveluiden kysynnän lisääntyessä palveluntuottajat nostaisivat palveluista perimiään maksuja. Tällöin korvaukset ja niiden korotukset hyödyttäisivät palveluntuottajia eivätkä yksityisten palveluiden käyttäjiä.
 - Vastaanottopalkkiot, lääkäri- tai hammaslääkärikeskuksen perimät poliklinikka-, toimisto- tai palvelumaksut sekä tukipalveluiden (esim. kuvantamis- ja laboratoriotutkimukset) maksut.
- Kela-korvausten muutokset saattavat aiheuttaa muutoksia yritysten terveyspalveluiden hinnoittelussa, millä saattaa olla vaikutusta yritysten väliseen hintakilpailuun.

Vaikutukset hyvinvointialueisiin

- Jos osa väestöstä siirtyisi käyttämään yksityisiä palveluja, hyvinvointialueiden paine järjestää perusterveydenhuollon avosairaanhoidon palveluja (ml. suun terveydenhuolto) pienenesi.
 - Ne, jotka siirtyisivät käyttämään yksityisiä terveydenhuoltopalveluja ja jotka pysyisivät ko. yksityisten palvelujen piirissä, olisivat todennäköisesti erityisesti keski- ja suurituloisia henkilöitä. Tämä saattaisi johtaa siihen, että hyvinvointialueiden työ painottuisi entistä enemmän sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien ja siten usein vaativampia palveluja tarvitsevien henkilöiden hoitoon. Toisaalta hyvinvointialueilla voisi vapautua resursseja tämän väestöryhmän hoitoon.
- Korvausten suuntaaminen suuhygienistin ja fysioterapeutin suoravastaanottoihin madaltaisi kynnystä hakeutua ennaltaehkäisevään ja varhaiseen hoitoon sekä omahoidon ohjaukseen.
 - Tämän arvioidaan vaikuttavan myönteisesti väestön terveydentilaan ja siten vähentävän osaltaan hyvinvointialueiden kuormitusta.
- Suuhygienistejä ja fysioterapeutteja saattaisi jossain määrin siirtyä yksityissektorille erityisesti sen vuoksi, että suoravastaanotoista voisi saada jatkossa Kela-korvauksen.

Vaikutukset kansalaisten asemaan

- Korvattaviin käynteihin ja toimenpiteisiin sisältyy jatkossakin asiakkaan maksettavaksi jäävä omavastuuosuus sekä palvelu- ja muut vastaavat maksut.
 - Kaikista pienituloisimmilla taikka monisairailla tai pitkäaikaissairailla henkilöillä ei välttämättä olisi jatkossakaan taloudellisia mahdollisuuksia käyttää yksityisen sektorin palveluita.
- Mahdollisilla siirtymillä yksityisten palveluiden käyttöön voisi olla myönteinen vaikutus julkisen sektorin palveluiden saatavuuden paranemiseen, ja tällä voisi olla myönteinen vaikutus myös niiden henkilöiden näkökulmasta, jotka käyttävät vain julkista perusterveydenhuoltoa.
- Ehdotetuilla muutoksilla tavoitellaan myös sairauksien ennaltaehkäisyä ja painopisteen siirtämistä varhaiseen hoitoon. Muutokset voisivat kannustaa hakeutumaan hoitoon ennen kuin sairauksia syntyy tai sairaudet pahenevat, ja tämän arvioidaan vaikuttavan myönteisesti väestön terveydentilaan.

Vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon

- Ottaen huomioon sen, että naiset käyttävät enemmän yksityisiä terveystalveluita ja olettaen, että miesten palveluiden käyttö suhteessa naisiin ei jatkossa kasvaisi, ehdotetut muutokset kohdistuisivat jonkin verran enemmän naisiin. Lisäksi koska naiset käyttävät miehiä enemmän myös julkisen terveydenhuollon palveluita, voidaan olettaa, että esityksellä tavoiteltu palveluiden saatavuuden paraneminen koskisi enemmän naisia.
- Ehdotus gynekologin palkkiotaksan korotuksesta erikoistaksaluokkaan parantaisi naisten mahdollisuuksia päästä gynekologipalvelujen piiriin ja käyttää yksityisiä gynekologipalveluja.

Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

- Perustuslain 19 §:n 3 momentti velvoittaa julkista valtaa turvaamaan jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä edistämään väestön terveyttä.
- Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.
- Esitykseen sisältyvillä ehdotuksilla pyritään parantamaan terveyspalveluiden saatavuutta ja näin myös edistämään väestön terveyttä.
 - Yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvausten taso on laskenut ja on pitkään ollut niin matala, ettei korvausten ole voitu katsoa tosiasiallisesti tukevan hoitoon pääsyä. Lisäksi korvattavien hoito- ja tutkimustoimenpiteiden kirjoa on supistettu 1.1.2023 alkaen.
- Ehdotuksilla fysioterapian korvattavuudesta yleensä sekä suuhygienistien ja fysioterapeuttien suoravastaanottojen korvattavuudesta on paitsi hoidollinen tavoite, myös sairauksia tai niiden pahenemista ennaltaehkäisevä tavoite. → Väestön terveyden edistäminen.
 - Tavoitetta tukee osaltaan myös se, että matkat tutkimus- tai hoitotoimenpiteeseen olisivat korvauksen piirissä riippumatta siitä, onko kyseessä julkisen vai yksityisen puolen hoito.

Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin, *jatkuu*

- Kaikilla vakuutetuilla ei jatkossakaan olisi taloudellisia mahdollisuuksia käyttää yksityisen terveydenhuollon palveluita. → Yhdenvertaisuuden toteutuminen terveystalouden saamisessa painottuu julkisen terveydenhuollon kykyyn järjestää tarpeelliset palvelut niitä tarvitseville.
- Ehdotetuilla muutoksilla ei heikennettäisi kenenkään oikeuksia nykytilanteeseen nähden, vaan pyritään siihen, että nykyistä useammalla olisi halutessaan taloudellisesti mahdollista käyttää yksityisiä terveystalouksia. Tälläkään hetkellä kaikilla ei ole tosiasiallisesti taloudellista mahdollisuutta käyttää yksityisiä terveystalouksia ja tämän vuoksi yksityisen sairaanhoidon korvausten voidaan katsoa toteuttavan lähinnä muodollista yhdenvertaisuutta hoitoonpääsyn tukemisessa.
- Esityksen tavoitteena on, että julkisen perusterveydenhuollon palveluiden saatavuus parane, jos osa muutoin julkisen perusterveydenhuollon palveluita käyttävistä siirtyisi käyttämään yksityisen sektorin palveluita.
 - Näin ollen tavoitteen toteutuminen parantaisi kansalaisten yhdenvertaisuutta terveydenhuollon palveluiden käyttäjinä siltä osin, että hoitoonpääsy saattaisi julkisessa terveydenhuollossa parantua mahdollisten asiakassiirtymien seurauksena.

Kiitos

Sosiaali- ja
terveysministeriö